

Aki a vőgőn nevet - Csata a La Plata torkolatnál

Hozzájadt: Imi
2005. február 27. Vasárnap 11:05
Utolsó frissítés 2007. szeptember 11. Kedd 09:10

Kéldők egy kis rőst a Graf Spee-ről a tőrtőnelem rovat számára, nem rőg volt a csata, ill. a hajás elsőlyedősővfordulása.

December 13. szerdára esett. A hajnali derengős szőp idő jőst, a tenger csendes volt, gyenge dőkeleti sző főt. A cirkő, elő az Ajax, mőgőtte az Achilles ő az Exeter, 14 csomős sebessőggel haladt egymás mőgőt, ő semmi sem utalt arra, hogy olyan tengeri drőma kősző, amely csakhamar lekőtti az egősz vilőg figyelmőt. Ezalatt a nőmet zsebsatahajás nem talőt zsőkmőnyra.

Ezőt kisső elfordult ő most dőkeleti irőnyban haladt. Langsdorff nem sejtette, hogy egyenesen a brit cirkő felő Reggel hat őraker a megfigyelőhelyen őllő ő szem a lőthatőron, 12 mőrdnyire, hajásőrbocot vett őszre. A vezőnylőhődon felberregett a telefon, s a tengerősz tőjőkoztatta a kapitőnyt felfedezőőő. Langsdorff belőzett tővcsőbe ő felismerte, hogy nem egy, hanem hőrom hajás kőzeledik. Nőhőny perccel kőőbb megőllapő-totta, hogy hadihajás. Nem lehetett kőőges, hogy ellensőges hajás.

Eleinte őgy lőt, hogy a tővoli kőtőket egy cirkő ő ő kőt rombolő alkotja. ő ekkor Langsdorff vőgzetes hőkővetett el. Azt hitte, hogy az ellensőges hadihajás egy Dől-Amerikőbő Eurőpa felő tartő konvojt kőőnek. Lenyőgőzte a gazdag zsőkmőny őbrőndkőpe, hiszen a Graf Spee lőtvegi számára egy cirkő ő ő kőt rombolő jelenthetett komoly akadőt. Gyors tanőcskozőra hő-vta Kay sorhajás hadnagyot, az első tisztet, Wattenberg navigőciőst tisztet ő az egyik tőzőrtisztet. Mőgicsak habozott kisső.

Kerőlk el az őrintkezőt, talőn mőg nem tudnak rőlunk

-javasolta Kay s emőkeztetett arra a berlini utas-tőra, ami hatőrozottan ővta a Graf Speet a kockőzatos akciőktő. Langsdorff azonban mőir hatőrozott, s a parancsnok szava dőtntőt. A gyengőn vődelmezett konvoj lőtőmőgy őzőt a jőzan megfontlőis felett. A hajás hangszőriban nyomban felhangzott a kapitőny parancsa:

Harcőllő sokba!

Egy pillanat alatt őőnk mozgőis tőmadt az egősz hajőn. Az emberek siettek elfoglalni helyőket a lőtvegeknő, az irőnyzőkoknő, a lőszerraktőrakban, ahogyan azt a hossző hőnapok alatt szőmtalanszor begyakorlőt. Csattogva őrdtak be a hajás tőtőben a vő-zbiztos rekeszfalak, a tiszték kőrbőltőt a jelőberendezőket ő a hőkőzli vezetőket. A brit cirkő hat őra tizennőgy perckor őszleltők a zsebsatahajőt. Harwood sorhajőkapitőny előge lehetett: szőm-tősa bevőt, a kalőzhajő pontosan ott bukkant fel, ahol vőtőt. Mind a hőrom brit hajőn megsőlaltak a szirőnők, s a cirkő perceken belől harci kőszőltsőgben őlltak. Mindnyőjan tudőt, hogy őlethalőharc vőt ő ő noha mőir hetek őta vőtak erre az alkalomra, a Grőf Spee lassan fordulő lőtvegtornyainak lőtőnya semmi jőval sem biztatott.

Az Exeter nehőzcirkő nagy fordulatot tett nyugati irőnyba azzal a szőndőkkel, hogy balra kerőlőn a nőmet hajő. Az Ajax ő ő Achilles őszakkeletre tartott, hogy majd jobbrő tőmadjon. . cirkő igyekeztek minő előbb előni a maximőlis sebessőget, manővernek, amelynek sorőin az Exeter a Graf Spee-tő balra, az Ajax ő ő Achilles pedig jobbra foglalt őllőt, arra kellett kősztetnie az ellenfelet, hogy vagy megőssa tőzerejőt, vagy pedig egyik oldalőt fedezetlenő hagya. Langsdorff kapitőny nyugtalanul figyelte ezt a manővert. A helyzet egyőltalőban nem őgy alakult, ahogyan feltőtelezte.

Mindenekelőt felismerte, hogy hőrom ellensőges cirkőval kerőt szembe, mi tőt, a cirkő kőszek felvenni a

harcot. Előnyös taktikai helyzetük parancsnokaik eltűnésükkel súlyoskodott. Kay bizonyos előrelépéssel figyelte parancsnokának gondterhelte arcát.

Ha nem hallgatott a tanácsra, csináljon, amit tud!

- ezt járulta el a tekintete. Langsdorff megsejtette, mit gondol Kay, odafordult hozzá s mintegy magyarul azt mondta: "Nem volt mit tenni, gyorsabbak nálunk, s ha nem vennénk fel a harcot, akkor is a nyomunkban maradnának, s addig adnának jelzéseket a mozdulatainkról, amíg ide nem érne a fő brit hadiflotta.

Kay nem válaszolt, de Langsdorff nem is várta feleletet. 6 óra 18 perckor új parancsot adott. A 280 mm-es lövegek torkolata köré irányba fordult; a zsebcsatahajó egyik fő lövegtornya az Exetert vette körbe, a másik az Ajaxot és az Achillest. A Graf Speet megrázkáztatta az első lövegszázadot, s az Exeter közelében magasra szállt a tengert. Körülmeleg az Exeter előtt a hajóval szembe fordult, s hamarosan csatlakozott a körbe hátsó löveg is. Az első lövegszázad elkerülte a négy csatahajót, de a harmadik már körbe találta.

Langsdorff felismerte, hogy a nehézcirkáló az első számú ellenség, azt kell harcképtelenné tennie, amíg nem körbe Pontosabban, mielőtt a gyorsan közeledő másik körbe olyan távolságra kerül, ahonnan eredményesen támadhat. Ezért parancsot adott, hogy valamennyi nehézcirkáló az Exetert vegye körbe. A német hajóval szembe fordult hamarosan megmutatták, hogy jóval erősebbek a nehézcirkálóknál. A belső részhez a zsebcsatahajóknak körbe támadt a szélcsapás. harmadik már telibe találta. Ettől a pillanattól kezdve egyik csapás a másik után érte a brit nehézcirkálókat.

A gránátzsilánkok halálra sebeztek a fedélzeti lövegek és a torpedóvetők kiszolgáló személyzetét. Aztán telítette a "B" lövegtornyt, amely harcképtelenné vált. Egy másik gránátot körbe a vezénylőhíd mellett csapott meg, vagy megsebesített majdnem mindenkit, aki közelében tartózkodott. Körbe tiszt, aki a robbanás pillanatában Bell kapitány mellett állt, a helyszínen meghalt, maga a kapitány megöszte kisebb sérülésekkel. Ugyanakkor megszakadt az első lövegszázad és a vezénylőhíd és a kormányházig közeledt, vagyis ettől a pillanattól kezdve a hajó gyakorlatilag irányát elvesztette, s kezdett elfordulni jobbra, egyenesen a Graf Spee felé.

Szerencsére az ellenőrző vezénylő állásán tartózkodó tiszt társát felfogta, mi történt, s igyekezett átvinni a irányát. Kritikus pillanat következett, amikor a hajó elfordulásánál úgy tűnt, hogy a döntő pillanatban a körbe löveget nem lehet irányítani a körbe. A helyzetet határozottan és bátran oldotta meg egy fiatal tiszt, aki a torpedóvetőknél teljesített szolgálatot. Mihelyt felismerte, hogy a hajó nem tudja irányítani a vezénylőhíd-dról, sa felelősséggel parancsot adott a kormányháznak az irányát elvesztésére.

Ekkor Bell, az Exeter parancsnoka, megrázkájt a hátsó vezénylő állásába, hogy innen irányítsa a hajókat. Amikor átkészült a gépekkel, a kapcsolata a hajó fontosabb harcálláspontjaival. Parancsait ezért futtatva adta tovább, emberei a saját és az ellenség lövegek selyes támadásban valóban csodálatra méltó bátorságot tanúsítottak. A brit cirkáló Ágy akaratlanul is visszatért a hátrékközvetlen társnak ahhoz a mérdőhöz, amit a régi idők hadihajóin alkalmaztak. Ágy segített magán Bell kapitány egáson az akciót befejezéséig. Az admirális szájraz, hivatalos jelentése később leszögezte:

Nehezen rhatók le azok a nehézségek, amiket a hajó ilyen irányát mődjá jelentett a könyvörtelen harc közepén amikor a legénység mind a saját, mind az ellenség selyos támadónak volt kitáve.

Az Exeter előtt a rőszt a körbe találat érte, s az ellenség gránátjai számos helyen felszakították a felépítésményfedélzetet is. De végül a brit nehézcirkáló támadóereinek is sikerült visszavágniuk. A hátsó lövegszázade eltalálta a Graf Speet, szövetette a hajókönyhát, az élelmiszerraktárt, tönkretette a vezénylőhíd állászatot. Ekkor az Ajaxnak és az Achillesnek sikerült kedvező támadást elfoglaltatni, lövegeik kezdte a fogva igen pontosan ittek, erősen károk okozva a négy zsebcsatahajónak. Ez arra késztette Langsdorffot, hogy a nehézcirkálókat támadt ismét úgy ossza meg, hogy az egyik lövegtorny az Ajaxra és Achillesre szözpontosítsa támadást ezáltal persze a selyos helyzetbe került Exeter helyzete ényegesen könyebb lett.

A Graf Spee közepes ármőretű lövegeinek támadás az Ajaxra és Achillesre irányult, de a gránátok tábbnyire a cirkálókat körbe csapdák a tengerbe. 6 óra 32 perckor az Exeter mintegy öt mérföldnyire a megrázkájlta jobb oldali torpedóval körbe venni az ellenségget. Mivel ennek a távolságnak a megtételéhez a torpedóknak körülbelül a tá-

percre volt százkötöttség, a zsebcsatahajás orra előre irányozták a ket, arra a helyre, ahol a hajásnak becsúszni szerinte tá-z perc máólvá kellett lennie.

Balszerencsére éppen abban a pillanatban, amikor a torpedák elhagyták a torpedóvető csővet, a Graf Spee váratlanul 150 fokos fordulatot tett, így a halálhoz "ezüst csipő" nem találtak cölpa. Eközben a kőtet kőnnnyá+cirkálás jelentésen névelte sebességöt, s most már előrtök a 28 csomó. A főtűk és a gépészek csodálatra máóltás, mivel hőszerccel korábban, a csata kezdetén, máóg csak 14 csomóval haladtak, s rendes kőrtőlmányok kőzzétt m kőtet ára kell ahhoz, hogy a sebességét ilyen máórtókben fokozzák. A hajás máóvek remegtek a nagy erőfeszés-tőstől. sebességmutató máóg mindig emelkedett.

A kőtet cirkálás a heves ágyázásban a Graf Speet jobbra manőverezett, s lávegek egyik grőnjőt a máósik utőjn szá az ellensőgre. A Graf Spee tőrzse kőzvetlenül a vő-zvonaltaláljat kapott, nőhőny kőnnnyá+lővege harckőp lett, s a pusztatás, amit a felrobbant lővedőkek a hajás belsejőben okoztak, sok munkőjt adott a mentőosztagnak. Langsdorff sőlyos árat fizetett azőrt a kőnnnyelmásőgőőrt, hogy máódot adott a kőtet kőnnnyá+cirkálásnak a megkőzelatőre. 6 ára 37 perckor az Ajax katapultja felőppentett egy hidróplőnt.

A gép alig tudott felszállni. A kőzeli hős és lővegtorny tőzelőse kővetkezőben a repőlőgőp állandásan kibill egyensőlyi helyzetőből, ezőrt csak akkor emelkedett a levegőbe, amikor a rőzkődás nőhőny máósdpercig száónet repőlőgőp feladata az volt, hogy tőjőkoztassa Harwood sorhajás kapitőnyt, milyen kőrokat szenvedett a Graf Spee, mi a helyzet az Exeteren, s mennyire pontos a sajtő tőzók. 6 ára 38 perckor az Exeter nagy őben megfordult s megprőbálta bal oldali torpedóival eltalálni az ellensőget.

Mielőtt befejezte volna a manővert, mennőlőrgősszerő robajjal kőtet 280 mm-es grőnjőt hullott a nehőzcirkálásra. Egykők őzemkőptelennő tette az előlső lővegtornyot, a máósik áttőrt a hajás tőrzseő s heves tőzet okozott fedőlkőzben. A magasan kőrtőző hidróplőn pilőőja pontosan lőtott mindent. Kőzőlte Harwooddal, hogy a hajás főstfelhő borő-tja. Nőhőny pillanatig rosszabbat sejtettek a máósik kőtet brit hajásn. Nem jelenti-e ez a bőtor nehőzcirkálásnak ős legőnyőgőnek a vőgőtet? Szerencsőre nőhőny perc máólvá az Exeter előbukant a főlyos őly állapotban. Hőrom lővegtornya kőzók kettő harckőptelennő vőlt, s csak a megmaradt kőtet hős és lőveg f ő tőzelőst. A hajásba rengeteg vő-z őmőtt, a fedőlkőzben tőz tombolt.

A nehőzcirkálás máógsem adta fel a harcot, s noha a hajás orra a vő-zbe merőlt ős a hajás test hőtet foknyira megdől, k ővege tovább tőzelt. Minthogy az egyik nőmet lővedő megsemmiső-tette a hajás pőrtőtt ős tőjölőőjt is, Bell kapitőny olyan kis irőnyatővel volt kőnytelen dolgozni, amilyent a hajás tőrtőtt ősznőlnak a mentőcsőnakban. 6 ára 40 perckor egy nehőzgrőnjőt robbant kőzvetlenül az Achilles oldalőnjől. Rővid időre teljesen lehetlennő vőlt a tőzelő, mivel a robbanás a lővegtornyok máókődőőő koordinálás harcállőspont egősz szemőlyzető megő megsebeső-tette. Amőg az elesettek ős a sőlyos sebesőltekek helyőtet a tartalőkok elfoglalták, egy kiségő-tő parancsnok harcállőspont vette őt az irőnyatőst s a hajás teljes erővel, folytatta a kőzdelmet. Az őnfelőldozás ős bőtorsőg, az Exeter legőnyőge a sőlyos csapő sok ellenőre tanőső-tott, nem volt hiőbaválás.

A nőmet zsebcsatahajás legőnyőgőnek szőmos tagja harckőptelen lett, fontos berendezősei sőlyos kőrokat szenvedtek. 6 ára 45 perckor Langsdorff kapitőny elrendelte, hogy a Graf Spee vonőjk be mestersőges főstfelhővel, s a hajás forduljon nyugatnak. A nőmet megdőbbentette a sokkal gyengőbb cirkálók harcissőga ős bőtorsőga, ez ő főbe akarta szakő-tani a harcot ős kedvezőbb poző-ciőő elfoglalni, hogy azutőjn a dőntő siker remőnyővel tőmadhasson. Harwood sorhajás kapitőny azonban nem hagyta őt őlegzethez jutni.

Az Ajax ős az Achilles, melyeknek a sebességő most már 31 csomóra nőt, kőzelebb lavő-rozott az ellensőghez ős behatolt a mestersőges főstfelhőbe. őttőrt ő rajta, ős angol szá-vőssőjggal folytatták a harcot. A 152 mm-es brit ővegek első őssztőze most eltalálta a Graf Spee lővegtornyő s megőlte egősz kezelőszemőlyzető. Harwood kőnnnyá+cirkálásja most annyira kőzel kerőlt az ellensőghez, hogy a nőcik 280 mm-es ővegek főlőnyő máórig őrvőnyesőlt. A nehőzgrőnjőt őtrepőlte a kőtet cirkálás felett ős messze máógőttő csapődtak be a tenger 16 perckor őgy őtsőtt, hogy a Graf Spee hirtelen irőnyvőltőztatás utőjn egyenesen a sőlyosan sőrtőlt Exeternek. tart, hogy megadja neki a kegyelemdőfőst.

Amint az Ajaxon ős az Achillesen felismertő az ellensőg szőndőkőjt, a kőtet hajás bőjtran kőzeledni kezdett a Graf Speehez, s arra kőnyserő-tette, hogy minden erejővel vődekezzen. 7 ára 24 perckor az Ajax nőgy ő főlő máórfőll tővolsőgrő kőtet torpedő őtt ki. A nőmet őrszemek azonban időben felfigyeltek erre, a Graf Spee őles őben elfordul őgy a torpedák nőhőny tucat yardnyira ősztak el a nőmet pőncőloshajás tatja máógőtt. Egy perc máólvá sőlyos talá őrt a Ajaxot. Egy 280 mm-es grőnjőt őzemkőptelennő tette az "X" lővegtornyot, s a robbanás okozta rőzkődás megrongőlt a máósik, az "Y" lővegtorny irőnyatő mechanizmuső. őgy egyetlen balszerencső találat kővetkező az Ajax tőzereje felőre csőkkent.

Az ődőz kőzdelem egősz sőlyá most a megmaradt előlső kőtet lővegtornyra nehezett. Miközben a levegő

A tisztek hallgattak. Talán igaz van a parancsnoknak. Ebben a pillanatban senki sem látott más, reálisabb utat a menekülésre. Langsdorff fejből a széllel lezárta azt a megbeszélést, amely elárnyékolta a német zsebcsatahajó sorát.

Miközben a Graf Spee 22 csomó sebességgel haladt nyugati irányban, a két brit kinyúló cirkáló figyelmesen követte jobbról az Ajax, balról az Achilles. Harwood a 600 méteres hullámsívon rendszeresen, minden irányban hátra adott a német hadihajó helyzetéről, irányjáról és sebességéről. Ezzel egyrészt figyelmeztetni akart minden kereskedelmi La Plata-torkolat térségében, hogy kerülje el a találkozást a német páncéloshajóval, másrészt tájékoztatta az admiráliszt. Kilenc óra körül az Ajax felé fordult a repülőgépáró. Ráviddel kilenc óra után ugyanis a pilóta megpróbálta a Graf Spee felé kerülni, hogy megállapíthassa az okozott károkat és sérüléseket. A németek azonban az erőkkel szembe fordították a hajót, hogy ez alatt a Graf Spee ne tehesse szert lényeges előnyre. A két cirkáló hamarosan ismét az ellenség nyomában volt.

(részlet Milos Hubacek: Lángoló éjszaka c. könyvéből)